

УДК: 364.62:364-57-058.57
DOI: 10.24144/2524-0609.2021.49.223-227

Фуштей Оксана Василівна
кандидат педагогічних наук
кафедра психології та соціальної роботи
Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського
м.Вінниця, Україна
fyshtey5@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0002-2330-6745>

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД ДИТЯЧИХ БУДИНКІВ СІМЕЙНОГО ТИПУ

Анотація. У статті розкритий соціальний супровід дитячого будинку сімейного типу, який є видом соціальної роботи, що передбачає здійснення центрами соціальних служб для молоді системи заходів тривалої допомоги через надання комплексних соціальних послуг соціальним працівником, залученими, за необхідністю, фахівцями, батьками-вихователями з метою захисту і реалізації прав дітей, які знаходяться в них на вихованні. Автором охарактеризовані особливості взаємодії соціального працівника, сім'ї та виділені основні проблеми соціальної роботи соціального інституту дитячого будинку сімейного типу. Метою статті є розкриття особливостей соціального супроводу дитячого будинку сімейного типу. Методами дослідження є узагальнення, конкретизація, синтез, теоретичний аналіз джерел. Результатами дослідження є обґрунтування змісту, завдань та основних функцій соціального супроводження дитячих будинків сімейного типу як є формою державної підтримки сім'ї в інтересах дитини.

Ключові слова: дитячий будинок сімейного типу; соціальний працівник; соціальний супровід дитячого будинку сімейного типу; центр соціальних служб молоді.

Вступ. Однією з нових форм державної опіки дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування в Україні є дитячі будинки сімейного типу (ДБСТ). Їх особливостями є те, що вони поєднують в собі ознаки сім'ї, первинного колективу, має родинні та суспільні зв'язки, об'єднує під одним дахом рідних і нерідних людей, має особливі стосунки з мікро- та макросередовищем, свій спосіб життя, виробляє свої традиції, є закритою і разом з тим відкритою соціальною системою, установою і сім'єю водночас. Усе це вимагає особливої соціальної роботи з ДБСТ у вигляді соціального супроводу, який здійснює соціальний працівник центру соціальних служб та залучені ним, за потребою, інші фахівці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних вчених, котрі останнім часом досліджували проблематику надання соціально-педагогічної допомоги, підтримки та соціального супроводу прийомним сім'ям, ДБСТ важливе місце посідають наукові розробки Г.Бевз, І.Зверева, А.Капської, Н.Комарової, І.Пеші, І.Трубавіної, С.Харченко та інших.

Зокрема, науковцями Г.Бевз, А.Капської та Н.Комарової, здійснено ґрунтовну розробку технології надання соціально-педагогічної підтримки та супроводу прийомним сім'ям та ДБСТ на всіх етапах їх функціонування, які включають, роботу з кандидатами у прийомні батьки та батьками-вихователями, юридичне оформлення прийомної сім'ї та ДБСТ, а також методику їх соціального супроводу [10, с.22].

Дослідники С.Толстоухова, О.Яременко, О.Вакулєнко до визначальних завдань, що мають значення у ході соціального супроводу ДБСТ, відносять: адаптацію дитини до умов сімейного життя, створення сприятливого психологічного клімату, питання здоров'я, освіти, навчання, особливостей характеру дитини, соціальних проблем, фізичного розвитку [11, с.36].

На сьогодні існує певний теоретико-науковий доробок з різних аспектів соціального захисту підтримки дітей-сиріт при здійсненні їх підготовки до самостійного життя у ході соціального супроводу, науковців Г.Бевз, В.Кузьмінського, О.Нескучаєвої, а саме: у забезпеченні вікових потреб дітей; здійснен-

ні реабілітаційних заходів; захисту прав прийомних дітей; підтримки контактів дитини з її біологічними родичами; залученням до різних видів додаткової допомоги для прийомних дітей [8, с.30–31].

І.Трубавіною та А.Капською визначено, що найкращою базою для соціальної підтримки та соціального супроводу ДБСТ в Україні є система соціально-педагогічної роботи з сім'єю в центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, яка ґрунтується на розроблених теоретико-методичних основах, з різними типами сімей – клієнтами ЦССМ, на подолання кризи сім'ї, допомогу в її функціонуванні та розвитку [9;11].

Проте, у науковій літературі, певні аспекти проблеми особливостей соціального супроводу ДБСТ залишаються відкритими та дискусійними.

Мега статті: розкрити особливості соціального супроводу дитячого будинку сімейного типу. З метою розв'язання поставлених завдань застосовано комплекс **методів дослідження:** аналіз соціально-педагогічної та психолого-педагогічної літератури, порівняння наукових джерел, які стали основою для визначення ступеня наукової розробки проблеми, систематизація з метою визначення та уточнення основних понять дослідження та наявних наукових підходів до вирішення означеної проблеми, узагальнення – для формулювання підсумкових положень та висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальний супровід ДБСТ – це вид соціальної роботи, який передбачає здійснення центрами соціальних служб для молоді (ЦССМ) системи комплексних заходів тривалої допомоги ДБСТ з метою захисту і реалізації прав дітей, які знаходяться в них на вихованні. Ця допомога здійснюється через надання соціальних послуг соціальним працівником ЦССМ та залученими, за необхідністю, іншими фахівцями, батькам-вихователям ДБСТ та їх вихованцям. Ці послуги ЦССМ можуть бути надані у комплексі з соціально-педагогічними, психологічними, соціально-економічними, юридичними, інформаційними, консультативними, соціально-медичними. Дитячий будинок сімейного типу це сім'я і водночас – первинний дитячий колектив, який налічує не більше 10 дітей. Саме тому

ДБСТ має більші можливості для виховання, соціалізації і розвитку дітей, ніж інші державні форми опіки, він здійснює сімейно-суспільне виховання і поєднує у собі виховний потенціал сім'ї і дитячого колективу [8].

Особливостями ДБСТ є те, що його окремі вихованці пов'язані між собою кровними стосунками, які у поєднанні з подружніми стосунками батьків і батьківсько-дитячими стосунками створюють у вихованців позитивну модель сімейного життя. Дитячий же колектив створює позитивну модель стосунків з одноплітками, умови для соціалізації дітей у мікросередовищі.

Ще однією з особливостей ДБСТ є також те, що він розвивається як сім'я і як дитячий колектив. Соціальна робота з сім'єю полягає в тому, щоб допомогти клієнтові усвідомити його реальні проблеми і відрізнити їх від проблем, створених ним; допомогти прийняти рішення щодо цієї проблеми й адресувати людину до фахівця для розв'язання проблеми відповідними методами; через використання моделей оточення людини і сім'ї (тобто середовища), їх діяльності, виділити проблеми людини і сім'ї, прогнозувати їх виникнення і наслідки, попереджувати стани середовища, які можуть породжувати проблеми окремої людини та сім'ї і приводити до дискомфорту.

Тобто, соціальна робота має мету – захист прав сім'ї та її членів і здійснюється через: консультування, бесіди, самоаналіз, аналіз ситуацій, які виявляють реальні проблеми та їх наслідки; допомога в розв'язанні проблем на основі принципів соціальної роботи шляхом контакту з сім'єю, її представництва чи інтервенції в її світ і справи; просвіта, профілактика рецидивів порушення прав; організація самопомоги.

На наш погляд, така робота сприяє відновленню самостійності сім'ї в розв'язанні її проблем через навчання ці проблеми розв'язувати і попереджувати, знизити вплив наслідків проблеми на життєдіяльність родини, попередити її кризу і розпад, ліквідації споживацького підходу до суспільства і створення умов для нормальної життєдіяльності сім'ї. При цьому сім'я сама вирішує свою долю, має вибір: скористатися цими умовами чи ні, але вона про них знає і знає про те, що їй нададуть послуги, які забезпечать ці умови, соціальні працівники – працівники центрів соціальних служб для молоді. Основою для цього є побажання сім'ї. Тоді змістом соціальної роботи з сім'єю буде захист окремих її прав, які вона не в змоззі сама реалізувати або не знає про них, що викликає необхідність сімейної просвіти; захист прав окремих осіб у сім'ї, які цього потребують. Тип проблем сім'ї, тип сім'ї, взаємостосунки в сім'ї та сім'ї з середовищем будуть таким чином зумовлювати:

- вид соціальної роботи з нею (обслуговування, супровід, реабілітацію, профілактику);
- технології роботи з сім'єю; зміст соціально-педагогічної роботи;
- критерії і показники ефективності роботи з нею.

Все це стає можливим завдяки розумінню сім'ї як цінності суспільства, суб'єкта, а не тільки об'єкта соціально-педагогічної роботи. Спектром потреб ДБСТ пояснюється необхідність залучення фахівців різних установ, дії яких координує працівник ЦССМ, який виступає як менеджер соціальних послуг і водночас як фахівець з якогось одного виду послуг (педагогічних, психологічних тощо) [11]. Працівник ЦССМ допомагає батькам-вихователям створити в ДБСТ найкращі умови для виховання, розвитку, реалізації прав дітей, перевіряє ці умови. Соціальний

супровід ДБСТ передбачає розв'язання поточних проблем, які виникають у процесі його функціонування: покращання сімейного мікроклімату: 41,4 %; виховання дитини та взаємовідносини дітей з батьками: 42,86%; розвиток творчих здібностей дітей: 5,7%; профілактика тютюнопаління: 10%. Ці дані стосуються вже створених ДБСТ. Тому соціальна робота з ДБСТ повинна при наданні соціальних послуг урахувати термін створення ДБСТ, час прийому вихованців, їх вік та їх перебування в інших формах державної опіки.

Виділимо основні принципи соціальної роботи з ДБСТ: сім'я – найкраща умова для виховання дітей; будь-яка державна установа є тимчасовим місцем перебування дітей; дитині надається можливість вибору нового сімейного середовища; збереження зв'язків дитини з біологічними батьками, родичами; можливість повернення дитини в біологічну сім'ю; адресна допомога всім членам ДБСТ; батьки-вихователі повинні мати позитивний досвід виховання власних дітей; ставлення до ДБСТ як до звичайної; спрямування сім'ї на саморозвиток і самопомогу; контроль за дотриманням прав вихованців у ДБСТ.

Зміст етапів розвитку ДБСТ дозволяє сформулювати завдання соціального працівника ЦССМ щодо соціального супроводу родини.

Перший етап: налагодження сімейних стосунків, зняття тривожності, стресу, напруженості, створення позитивного емоційного фону сім'ї, організація усвідомлення нового сімейного статусу, вимог, обов'язків, спонукання дітей і батьків до самооцінки, вироблення мотивів та установок на адаптацію, виявлення причин конфліктів та дезадаптованої поведінки і рекомендації до їх подолання, проектування індивідуальної адаптації вихованців ДБСТ; інспектування умов виховання і розвитку дітей, дотримання прав дітей, виконання батьками своїх обов'язків; збереження подружніх стосунків батьків-вихователів, спонукання їх до творчої самореалізації, профілактика їх вигорання; підтримка авторитету батьків-вихователів; допомога у виявленні потреб, інтересів, нахилів дітей; представництво інтересів ДБСТ в інших установах; профілактика насильства в ДБСТ; інформування про соціальні послуги ДБСТ інших установ, роз'яснення права вихованців і батьків-вихователів в інших установах в інтересах ДБСТ; сприяння в організації сімейного дозвілля ДБСТ, охороні здоров'я, соціальному захисті тощо.

Другий етап: профілактика і допомога в розв'язанні сімейних конфліктів, усвідомленні моделі сімейного життя в ДБСТ; попередження проявів дезадаптації; допомога в ствердженні демократичного стилю спілкування та особистісно-орієнтованого виховання; інспектування дотримання прав дітей у ДБСТ, умов для їх виховання; виявлення і розвиток нахилів, потреб, інтересів, здібностей дітей; профілактика негативних явищ, сприяння самореалізації батьків і створення умов для утвердження здорового образу життя.

Третій етап: допомога в розв'язанні поточних проблем ДБСТ, інспектування сім'ї; сприяння самореалізації і розвитку всіх членів ДБСТ; статеве виховання дітей; профілактика здорового способу життя.

Четвертий етап: допомога в профорієнтації і працевлаштуванні вихованців ДБСТ, організації подальшого навчання дітей, отриманні житла; підготовка батьків і дітей до прийняття нових вихованців; інспектування сім'ї; налагодження дистанційного спілкування «ДБСТ – випускники».

Функції соціального працівника – це основні напрями роботи, в яких конкретизується зміст їх

діяльності. Вони складаються з певного переліку послуг (консультативних, інформаційних, соціально-педагогічних, психологічних, соціально-економічних, правових, соціально-медичних). Основними функціями соціального працівника є: комунікативна, організаторська, прогностична, охоронно-захисна, діагностична, попереджувально-профілактична, корекційно-реабілітаційна, соціально-терапевтична [4]. Особливості їх реалізації у супроводі ДБСТ зумовлюються: орієнтацією спеціаліста ЦССМ на надання послуг за власною пропозицією; специфікою сім'ї ДБСТ як закритої і водночас відкритої соціальної системи; патронажним наданням послуг; поєднанням у ДБСТ ознак установи опіки і піклування і сім'ї, наявністю в ДБСТ різних стосунків; необхідністю виконання у супроводі ДБСТ функцій державного службовця: аналітичної, організаційно-управлінської, планування контрольно-наглядової, і наукових досліджень з даної проблеми [1; 2; 5; 6; 7].

На основі врахування цих положень можна уточнити перелік функцій та їх змістовне наповнення, враховуючи суб'єкт-суб'єктний характер супроводу.

1. *Комунікативна функція* передбачає налагодження спілкування членів сім'ї між собою, встановлення і підтримання контакту з батьківсько-дитячим колективом, здійснення обговорення і прийняття спільних рішень в інтересах окремої дитини і всієї сім'ї в цілому; ознайомлення членів сім'ї з правами дитини і батьків, здійснення переконання, інформування, навігування, організацію спілкування в різних формах, зворотного зв'язку, прояв емпатії, педагогічного такту, соціальної перцепції, доброзичливості, вміння знаходити вихід із складних ситуацій спілкування з батьками і дітьми тощо.

2. *Охоронно-захисна функція* передбачає відстоювання інтересів ДБСТ в суспільстві та прав членів сім'ї у родині для найкращого, всебічного виховання і розвитку дітей. Захист здійснюється на основі врахування кількості дітей, обмеження їх прав, обставин та умов життя у різних формах: представництво (адвокатство); педагогічна підтримка; допомога.

Представництво – це ініціювання в органах державної влади та установах інших форм власності питань про забезпечення прав: дітей всіх ДБСТ України; окремої дитини; групи дітей, які мають особливі потреби; батьків-вихователів.

Педагогічна підтримка – це система заходів з надання допомоги (послуг) окремим ДБСТ, які тимчасово опинились у важкому становищі з різних об'єктивних та суб'єктивних причин, шляхом надання їм необхідної інформації, пільг, мовного стимулювання до активного співробітництва.

Допомога – це система екстрених та тривалих поточних послуг, які передбачають втручання в справу ДБСТ, вплив на особистість і колектив з метою зміни умов, які викликали негативну ситуацію, чи їх пом'якшення, подолання життєвих труднощів сім'ї і дитини, адаптації їх у суспільстві та мікросередовищі. Допомога може бути: грошовою, як натуральне забезпечення, пільги, консультації, інтервенція тощо. Соціальний працівник як державний службовець може координувати та кооперувати цю допомогу, враховуючи ресурси сім'ї, її потреби і проблеми.

3. *Соціально-терапевтична функція* передбачає налагодження і корекцію стосунків, полягає в подоланні кризових ситуацій сім'ї, дитини через самосвідомлення ними ставлення до себе, оточуючих, навколишнього середовища. Передбачає роботу над собою і стосунками самими членами сім'ї, наслідком якої є становлення адекватної самооцінки, подолання конфліктів, формування доброзичливої атмосфе-

ри в сім'ї, відчуття сім'ї, захищеності, безпеки. Ця функція може здійснюватися як патронаж (вдома), так і за запрошенням у центрі. Діти ж спеціально ніде не вчать стосункам у сім'ї, тому їм важливо спостерігати зразки налагодження стосунків у сім'ї, аналізувати з батьками педагогічні реальні ситуації, вони повинні знати, що конфіденційну консультацію їм завжди надасть соціальний працівник або по Телефону Довіри, запропонувати з цієї проблеми тренінги, курси у ЦССМ, у літніх таборах.

4. *Прогностична функція* полягає у передбаченні наслідків розвитку ДБСТ і втручання соціального працівника, дій членів батьківсько-дитячого колективу, на основі чого здійснюється оцінка і вибір оптимальних методів супроводу. Ця функція вимагає володіння аналізом, синтезом, узагальненням, моделюванням, конкретизацією, систематизацією, виділенням головного, встановленням причинно-наслідкових зв'язків, порівнянням та ін.

5. *Попереджувально-профілактична функція* полягає у виявленні, запобіганні та обмеженні причин та умов не реалізації дітьми своїх прав, інтересів, потреб; обставин, які перешкоджають всебічному вихованню і розвитку дітей, вирішенню завдань і труднощів, проблем розвитку сім'ї. Передбачає здійснення патронажу та соціального інспектування ДБСТ. Соціальне інспектування має за мету виявлення всього негативного, що заважає розвитку дітей, причин цих явищ, що повинно бути зафіксовано документально, а патронаж передбачає здійснення роботи для усунення цього негативного безпосередньо у сім'ї за участю її членів і за їх згодою.

6. *Діагностична функція* передбачає вивчення фахівцем особливостей дитини і сім'ї, які впливають на її розвиток, реалізацію прав, задоволення потреб та інтересів, виконання функцій та обов'язків. Передбачає володіння емпіричними методами досліджень: соціометрією, експертних оцінок, генограмою, екокартою, скульптурою сім'ї, спостереженням, інтерв'ю, анкетуванням, бесідою тощо. Емпіричний матеріал узагальнюється і систематизується, що дає основу для висновків і рекомендацій. Також вивчаються у ДБСТ: об'єкти супроводу (діти, батьки-вихователі) та їх можливості, стосунки між собою; зв'язки окремих членів сім'ї із мікросередовищем (школа, сусіди, друзі, близькі, родичі); зв'язки ДБСТ як сім'ї з мікро- та макросередовищем (статус за місцем проживання, ставлення влади, вчителів, лікарів тощо до ДБСТ як сім'ї).

7. *Організаторська функція* – це структурування, планування, розподіл видів професійної діяльності, координація роботи соціального працівника і фахівців з батьками-вихователями, кооперація ресурсів в інтересах дітей. Соціальний працівник – менеджер соціальних послуг, які надаються за бажанням батьків. Передбачає складання спільно з батьками-вихователями планів розвитку і супроводу ДБСТ, окремої дитини, допомогу у виконанні цих планів, у плануванні і здійсненні виховної роботи з дітьми, залученні фахівців до розв'язання проблем і задоволення особливих потреб окремих дітей тощо.

8. *Корекційно-реабілітаційна функція* полягає у створенні умов для відновлення сил і здоров'я дитини, розвитку потенційних можливостей дітей і залученню їх до участі в суспільному житті, вдосконалення особистих якостей дітей, особливостей їх життєдіяльності, здійснюється соціальним працівником і залученими фахівцями за участю клієнта, у співпраці з усією сім'єю.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, соціальне супроводження є формою

державної підтримки сім'ї в інтересах дитини і передбачає надання комплексу різних послуг спрямованих на створення належних умов функціонування дитячих будинків сімейного типу, який є найефективнішою формою переходу від держави до сімейних

форм улаштування дитини. Перспективи подальших розвідок у зазначеному напрямку ми вбачаємо в розкритті функцій соціального працівника при підготовці дитини до виходу із ДБСТ в самостійне життя.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» від 1 січня 2005 року №6 / Відомості Верховної Ради України (ВВР). Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2005. с.147. URL:https://kodeksy.com.ua/pro_zabezpechennya_organizatsijnopravovih_umov_sotsial_nogo_zahistu_ditejsirit_ta_ditej_pozbavlen_bat_kivs_kogo_pikluvannya.htm (дата звернення: 13.08.2021 р.)
2. Конституція України від 6 червня 1996 року №30 // Відомості Верховної Ради України (ВВР). Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 1996. с.141. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 13.08.2021 р.)
3. Комарова Н.М., Пеша І.В. *Методичні рекомендації щодо навчання прийомних батьків, соціальних працівників, національних та регіональних тренерів*. К.: Держсоцслужба, 2006. 168 с.
4. Бевз Г.М. та ін. *Посібник для соціальних працівників щодо підготовки до соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу: у 2 кн.* К.: Держсоцслужба, 2006. Кн. 2. 180 с.
5. Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної допомоги сім'ям з дітьми» від 27 грудня 2001 № 1751 / Офіційний вісник України Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text> (дата звернення: 13.08.2021 р.)
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про дитячий будинок сімейного типу» від 26 квітня 2002 № 564 / Офіційний вісник України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2002. URL:https://ips.ligazakon.net/document/view/kp020565?ed=2019_05_22 (дата звернення: 13.08.2021 р.)
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини» від 24 вересня 2008 року № 866 / Офіційний вісник України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2008. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/162001537> (дата звернення: 13.08. 2021 р.)
8. Бевз Г.М., Кузьмінський В.О., Нескучасва О.І. та ін. *Прийомна сім'я: методика створення і соціального супроводу: наук.-метод. посібник*. К.: Центр стратегічної підтримки, 2003. 92 с.
9. Соціальна робота: технологічний аспект / за заг. ред. А.Й.Капської. К.: ДЦССМ, 2004. 634 с.
10. Бевз Г.М., Капська А.Й., Комарова Н.М. та ін. *Технології створення та функціонування прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу*: збірник методичних матеріалів. К.: Держ. ін-т сім'ї та молоді, 2003. 188 с.
11. Толстоухова С.В., Яременко О.О., Вакулєнко О.В. та ін. *Технологія роботи з різними категоріями клієнтів центрів соціальних служб для молоді*: методичний посібник. К.: ДЦССМ, 2003. 88 с.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro zabezpechennya orhanizatsiyno-pravovykh umov sotsial'noho zakhystu ditey-syrit ta ditey, pozbavlenykh bat'kivs'koho pikluvannya» 1 sich. 2005 roku №6 [Law of Ukraine on ensuring organizational and legal conditions for social protection of orphans and children deprived of parental care from January 1 2005, № 6]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Kyiv: *Parlam. vyd-vo*. https://kodeksy.com.ua/pro_zabezpechennya_organizatsijnopravovih_umov_sotsial_nogo_zahistu_ditejsirit_ta_ditej_pozbavlen_bat_kivs_kogo_pikluvannya.htm [in Ukrainian].
2. Konstytutsiya Ukrainy 6 cher. 1996 roku №30 [Constitution of Ukraine from June 6 1996, № 30]. <https://www.president.gov.ua/documents/constitution254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Komarova, N.M., & Pyesha, I.V. (2006). *Metodychni rekomendatsii schodo navchannia pryjomnykh bat'kiv, sotsial'nykh pratsivnykiv, natsional'nykh ta rehional'nykh treneriv* [Guidelines for training foster parents, social workers, national and regional trainers]. State Social Service. [in Ukrainian].
4. Bevza, G.M. et al. (2006). *Posibnyk dlia sotsial'nykh pratsivnykiv schodo pidhotovky ta sotsial'noho suprovodu pryjomnykh simej ta dytiachykh budynkiv simejnogo typu: u 2-kh kn. Kn 2.* [Manual for social workers on training and social support to foster families and family-type homes, in 2 books. Book 2.]. State Social Service. [in Ukrainian].
5. Postanova Kabinetu Ministriv «Pro zatverdzhennya Poryadku pryznachennya i vyplaty derzhavnoyi dopomohy sim'yam z ditmy» 27 hrud. 2001 roku № 1751 [Resolution of the Cabinet of Ministers «On Approval of the Procedure for Assignment and Payment of State Assistance to Families with Children» December 27, 2001 № 1751].
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1751-2001-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
7. Postanova Kabinetu Ministriv «Pro zatverdzhennya Polozhennya pro dytyachyy budynok simeynogo typu» 26 kvit. 2002 roku № 564 [Resolution of the Cabinet of Ministers «On approval of the Regulations on family-type orphanages» April 26, 2002 № 564]. https://ips.ligazakon.net/document/view/kp020565?ed=2019_05_22 [in Ukrainian].
8. Postanova Kabinetu Ministriv «Pro pytannya diyal'nosti orhaniv opiky ta pikluvannya, pov'yazanoi iz zakhystom prav dytyny» 24 ver. 2008 roku №866 [Resolution of the Cabinet of Ministers «On Issues of guardianship and custody activities related to the protection of children's rights» September 24, 2008, № 866]. <https://www.kmu.gov.ua/npas/162001537> [in Ukrainian].
9. Bevz, G.M., Kuzminsky, V.A., Neskuchayeva O.I., & et al. (2003). *Pryjomna sim'ia: metodyka stvorennia i sotsial'noho suprovodu* [Foster family: methods of creation and social support]. Center of strategic support. [in Ukrainian].
10. Kapska, A.Yo. (Ed.). (2004). *Sotsial'na robota: tekhnolohichnyy aspekt* [Social work: technological aspect]. DTSSSM Publ. [in Ukrainian].
11. Bevz, G.M., Kapska, A.Yo., Komarova, N., & et al. (2003). *Tekhnolohii stvorennia ta funktsionuvannia pryjomnykh simej, dytiachykh budynkiv simejnogo typu* [Technology establishment and functioning of foster families and family-type homes]. State Institute of Family and Youth. [in Ukrainian].
12. Tolstoukhova, S.V., Yaremenko, A.A., Vakulenko, O., & et al. (2003). *Tekhnolohiia roboty z riznymi katehoriitamy kliientiv tsentriv sotsial'nykh sluzhb dlia molodi* [Technology works with different groups of clients of social services for the youth]. DTSSSM Publ. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2021 р.
Стаття прийнята до друку 20.10.2021 р.

Fushtei Oksana

Senior Lecturer

Department of Psychology and Social Work

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnitsia, Ukraine

SOCIAL SUPPORT OF A FAMILY-TYPE ORPHANAGE

Abstract. The article reveals the social support of a family-type orphanage, which is a type of social work that involves the implementation of centers of social services for young people in the system of long-term care through the provision of comprehensive social services by social workers involved, if necessary, professionals, parents -teachers in order to protect and realize the rights of children who are in their upbringing. The purpose of the article is to reveal the features of social support of a family-type orphanage. Research methods applied: generalization, concretization, synthesis, theoretical analysis of sources. The author describes the content of stages of development of a family-type orphanage and features of interaction between a social worker and a family and a social institution of a family-type orphanage, which are to help the client understand his real problems and distinguish them from problems created by him; help to make a decision on this problem and address the person to a specialist to solve the problem by appropriate methods. This allows to formulate the tasks of a social worker of the center of social services for youth and to identify problems of social support of the family – the team, rehabilitation, socio-therapeutic, which specifies the content of their activities, consisting of a list of services (advisory, informational, socio-pedagogical, psychological, socio-economic, legal, socio-medical). In our opinion, such work contributes to the restoration of the family's independence in solving its problems through learning to solve and prevent these problems, reduce the impact of the problem on family life, prevent its crisis and disintegration, eliminate the consumer approach to society and creating conditions for normal family life. The results of the study are a substantiation of the content, tasks and main functions of social support of family-type orphanages, which is a form of state support for the family in the interests of the child. Prospects for further research in this direction, we see in the disclosure of the functions of a social worker in preparing the child to leave the orphanage and into independent living.

Key words: family-type orphanage; social worker; social support for family-type orphanage; family center of social services for young people.